

Sygn. akt IV CSK 472/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. L. G.
przeciwko J. A. H.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 25 lutego 2020 r., sygn. akt I ACz (...) ,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...). na rzecz adwokata P.P. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 lutego 2020 r., Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powoda K. L. G. od postanowienia Sądu Okręgowego w Z. z dnia 11 października 2019 r., odrzucającego jego pozew przeciwko J. A. H. o zapłatę

kwoty 100.000 zł z tytułu odszkodowania za utrudnienia w zaprzeczeniu ojcostwa dziecka W. H. .

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że między wytoczoną przez powoda sprawą, a prawomocnie zakończoną wyrokiem z dnia 20 marca 2018 r. sprawą Sądu Rejonowego w Z. (I C (...)), zachodzi tożsamość podmiotowa i przedmiotowa uzasadniająca odrzucenie pozwu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). W obu sprawach powód dochodził bowiem przeciwko pozwanemu roszczeń odszkodowawczych, opartych na tej samej podstawie faktycznej, domagając się zapłaty za utrudnienia czynione przez pozwanego w uzyskaniu przez powoda ojcostwa W. H. , polegające na nie wystąpieniu z pozwem o zaprzeczenie ojcostwa.

Od postanowienia Sądu drugiej instancji powód złożył skargę kasacyjną. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania powołał się na nieważność postępowania wynikającą z pozbawienia go możliwości obrony jego praw na skutek nie ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zdaniem skarżącego skarga jest także oczywiście uzasadniona z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na przedwczesnym przyjęciu przez Sądy orzekające w niniejszej sprawie stanu powagi rzeczy osądzonej wynikającej z tożsamości przedmiotu rozstrzygnięcia między sprawą niniejszą, a sprawą prawomocnie zakończoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 20 marca 2018 r. sygn. akt I C (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej

okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie stwierdził by w sprawie doszło do nieważności postępowania. Wniosku takiego nie uzasadnia, brak przyznania powodowi pomocy prawnej z urzędu. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu, co do zasady nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, chyba że strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie podjąć racjonalnej obrony swoich praw (tak m.in. Sąd Najwyższy w orzeczeniach: z dnia 7 maja 2009 r., II CSK 80/09, niepubl., z dnia 12 kwietnia 2012 r., V CSK 298/11, niepubl., z dnia 28 maja 2013 r., I PK 3/13, M. Pr. Pracy 2013, nr 12, str. 57, z dnia 6 września 2017 r., I CSK 59/17, niepubl., i z dnia 30 listopada 2018 r., I CSK 656/17, niepubl.). Analiza akt sprawy nie wskazuje by w sprawie wystąpił wyjątkowy wypadek uzasadniający możliwość kwalifikacji odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu, jako prowadzącej do nieważności postępowania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego

przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o istnieniu oczywistej zasadności skargi. Sądy obu instancji rozpoznały istotę sprawy, miały bowiem w świetle żądania pozwu - w konfrontacji z żądaniem zgłoszonym w prawomocnie zakończonym wyrokiem z dnia 20 marca 2018 r. sprawie IC (...) Sądu Rejonowego w Z. - podstawę do stwierdzenia powagi rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). Tożsamość żądań uzasadniającą odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. rozumieć należy jako zwrócenie się do sądu o rozstrzygnięcie konkretnego, tożsamego w każdym aspekcie problemu prawnego wyrosłego na gruncie tych samych faktów (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2011 r., II CSK 427/10, IC 2012, nr 5, s. 42 i z dnia 18 kwietnia 1980 r., IV CR 85/80, OSNCP 1980, nr 11, poz. 214). Przeciwnie stanowisko skarżącego, nie dowodzi oczywistej zasadności skargi, a jest próbą niedopuszczalnej modyfikacji żądania pozwu na etapie postępowania kasacyjnego z roszczenia odszkodowawczego na roszczenie o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych. W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).

jw